

Lastniki in izdajatelji: Okrajni odbor SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izhaja vsak petek. — Ureja uredniški odbor. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predal 33. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu 616.T-181. — Letna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 125 din. — Tiska tiskarna «Slovenskega poročevalca» v Ljubljani

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto

V Črnomlju se pripravljajo na občinski praznik

Kot je bilo že objavljeno, je ljudski odbor mestne občine Črnomelj sprejel sklep, da proglasi 19. februar za občinski praznik. Ta dan je izbral zaradi tega, ker je bilo 1944. leta 18. in 19. februarja v Črnomlju prvo zasedanje na kočevskem zboru izvoljenega Narodno osvobodilnega odbora Slovenije, ki se je prav na tem prvem zasedanju preimenoval v Slovenski narodni osvobodilni svet. Prvič bodo prebivalci mestne občine praznovali svoje občinski praznik drugo leto, točno na deseto obletnico tega zasedanja. Ker pa je bilo to zasedanje SNOS največjega zgodovinskega pomena za vso Slovenijo in pomembno njegovi sklepi prve krepke brazde v razvoju ljudske oblasti v Sloveniji, skupno s sklepi AVNOJ v Jajcu 29. novembra 1943 pa dokončen obracun s starimi oblikami in načinom upravljanja države, ter potrditve nove demokratične oblike, ki ji je utirala pot oborožena borba in ljudska revolucija — bo deseta obletnica tega zasedanja zgodovinski praznik vse Slovenije, skupno s sklepi slave desete obletnice zasedanja se ni določil in bo verjetno nekoliko pomaknjen v toplejše mesece, ker bo proslava morala biti vsakekar na prostem, prebivalci mestne občine pa bodo la dan proslavili občinski praznik vsa leta točno 19. februarja.

Kot je bilo že objavljeno, je ljudski odbor mestne občine Črnomelj sprejel sklep, da proglasi 19. februar za občinski praznik. Ta dan je izbral zaradi tega, ker je bilo 1944. leta 18. in 19. februarja v Črnomlju prvo zasedanje na kočevskem zboru izvoljenega Narodno osvobodilnega odbora Slovenije, ki se je prav na tem prvem zasedanju preimenoval v Slovenski narodni osvobodilni svet. Prvič bodo prebivalci mestne občine praznovali svoje občinski praznik drugo leto, točno na deseto obletnico tega zasedanja. Ker pa je bilo to zasedanje SNOS največjega zgodovinskega pomena za vso Slovenijo in pomembno njegovi sklepi prve krepke brazde v razvoju ljudske oblasti v Sloveniji, skupno s sklepi AVNOJ v Jajcu 29. novembra 1943 pa dokončen obracun s starimi oblikami in načinom upravljanja države, ter potrditve nove demokratične oblike, ki ji je utirala pot oborožena borba in ljudska revolucija — bo deseta obletnica tega zasedanja zgodovinski praznik vse Slovenije, skupno s sklepi slave desete obletnice zasedanja se ni določil in bo verjetno nekoliko pomaknjen v toplejše mesece, ker bo proslava morala biti vsakekar na prostem, prebivalci mestne občine pa bodo la dan proslavili občinski praznik vsa leta točno 19. februarja.

dokončno urejena s pločniki vred. Mnogi lastniki so že pričeli z urejanjem svojih hiš in so posamezne kar okusno obnovljene ter pobeljene. Se ved bi napravili, pa manjka zidarjev in pleskarjev. Vse kaže, in tako so zadržali tudi na mestni občini, da bo velik Kulturni dom (bivši sokolski dom) vendarle kmalu dokončan. Trdijo, da bo do letošnjega praznovanja dneva republike, to je 29. novembra. Res, bilo je že veliko kritike na račun upanja okrog preureditve Doma, sedaj ko bo dograjen, pa bo vsakekar v ponos vsakega Belokranjca. To bo eden najlepših kulturnih domov v Sloveniji!

vatno gradbeno iniciativo za gradnjo stanovanjskih hiš. Dosedaj je izdal nad 20 gradbenih dovoljenj, vendar z gradnjo ni bilo mogoče pričeti, dokler ni bil izdelan urbanistični načrt mesta. Ljudski odbor ima v načrtu tudi gradnjo večjega stanovanjskega bloka, nujno potrebno pa bi bilo tudi večje upravno poslopje ter vsaj en hotel s tujskimi sobami. Se vedno je odprto vprašanje ureditve sGrčička, kjer bo stal spomenik padlim borcem cele Bele krajine. Načrt za ta spomenik je že dolgo napravljen, vprašanje kdaj ga bodo postavili pa je odvisno od denarnih sredstev, ki še niso zagotovljena. Ljudski odbor mestne občine ima že pripravljene načrte za ureditev takozvanega »suhga mostu«. Po tem načrtu ga bodo nekoliko zvišali, pod tlakom nad Lahinjo pa zgradili javna strančeta. Z uresničitvijo tega načrta bo mestno središče veliko pridobilo. Z delom bodo pričeli še to jesen, če bo gradbeno podjetje moglo prevzeti delo.

Pogled na Dvor pri Žužemberku nekako pred 100 leti

Franc Pirkovič - Cort:

„Potrebno je, da je vsak volivec seznanjen s pomenom letošnjih volitev“

V zvezi z zaključkom zborov volitev, ki so sprejeli kandidate za jesenske volitve ter pripravili na volitve, smo zastavili nekaj vprašanj tovarišu Francu Pirkoviču, sekretarju okrajnega komiteja ZKS Novo mesto in kandidatu za republiški zbor.

Zbori volitev so končani in kandidati potrjeni. Kakšna je bila udeležba na zborih volitev in zborih proizvajalcev? Kje je bila dobra in kje slaba ter o čem so volilci največ razpravljali?

Zbori volitev so bili zaključeni 22. oktobra, zbori proizvajalcev pa že nekoliko prej. Na splošno je bila udeležba zadovoljiva. Na zborih proizvajalcev je bila najboljša v industrijski panogi, v kateri se je udeležilo zborov za izbiro in predlaganje kandidatov nad 51 %, v kmetijski pa povprečno 19 % vseh volilnih upravičencev te skupine. Tudi na zborih volitev, kjer so predlagali in sprejemali kandidate za Republiški in Zvezni zbor, je bila nekoliko udeležba nad vse lepa. Tako na primer v samem Novem mestu, dalje v vseh občinah Suhe krajine, v Trebnjem, Rakovniku-Smarjeti, Vrhopolju, Stopičah, Podgradu ter samih Dolenjskih Toplicah in drugod. Slaba je bila udeležba v Šentolencu, Straži-Smihelu pri Žužemberku in še nekaterih drugih krajih. Osnovni vzrok za majhno udeležbo je bilo tudi to, da so volilci največ razpravljali o zunanji politiki in splošnih gospodarskih problemih ter okoliščinah, v katerih gremo na volitve. Potrebno je volilec pojasniti veliko demokratičnost našega volilnega zakona in vlogo bodočih ljudskih poslancev ter njihovo odgovornost kot članov najvišjih oblastnih organov v državi in republiko. Z volilci se je treba odprto pogovoriti o naši prehojeni poti v socializem, o težavah, naporih, napakah in uspehih pri bodočih nalogah tako v državi, kot v republiko, okrajno občini in v vasi. Če računamo, da se je zborov volitev povprečno udeležilo kakih 25 do 30 %, s katerimi smo več ali manj že razpravljali o teh problemih, potem vidimo, da je treba s tem seznaniti še ostalih 70 do 75 % volitev. To pa je sedaj naloga članov množičnih organizacij, zlasti občinskih odborov SZDL in občinskih komitejev ter aktivistov na terenu. V vsaki vasi je treba sklicati sestanke, katerega se bodo lahko udeležili vsi tisti, ki niso mogli priti na zbor volitev, ter jih seznaniti z nakazanimi problemi.

samezni krajevni aktivisti so veliko napravili in se v resnici potrudili, kot celota pa se naše množične organizacije v delu niso uveljavile, oziroma niso stopile. Torej kolektivnega dela vsega občinskega odbora SZDL in ZK ter kolektivne odgovornosti za postavljene naloge ni bilo. Tudi posamezni komunisti so se za naloge malo brigali. Tako je predsednik obč. LO Skočjan, ki je hkrati tudi tajnik SKZ odšel na lov, tisti dan, ko je bil sklican zbor volitev. Podoben primer je bil tudi v Straži. V Dol. Nemški vasi se prvega zbor volitev ni udeležilo kar 13 komunistov in večje število delavcev, ki tam stanujejo in je moral biti zbor preložen. Ko so potem vzeli zadevo bolj resno v roke, je bila dvorana prepolna za vse udeležence zbora volitev. Za tak odnos do poravnanih nalog so krivi občinski odbori SZDL in komiteji ter tudi vsaki odbori, ki tega ne bi smeli dopustiti. Od pravičnega dela organizacije kot celote je odvisen uspeh.

Katera je osnova naloga članov množičnih organizacij v nadaljnjih pripravah in izvedbi volitev?

»Predvsem je potrebno, da bo vsak volilec pred volitvami seznanjen z pomenom volitev in o zunanji politiki ter splošnih potrebah in znanje gospodarskih problemih ter okoliščinah, v katerih gremo na volitve. Potrebno je volilec pojasniti veliko demokratičnost našega volilnega zakona in vlogo bodočih ljudskih poslancev ter njihovo odgovornost kot članov najvišjih oblastnih organov v državi in republiko. Z volilci se je treba odprto pogovoriti o naši prehojeni poti v socializem, o težavah, naporih, napakah in uspehih pri bodočih nalogah tako v državi, kot v republiko, okrajno občini in v vasi. Če računamo, da se je zborov volitev povprečno udeležilo kakih 25 do 30 %, s katerimi smo več ali manj že razpravljali o teh problemih, potem vidimo, da je treba s tem seznaniti še ostalih 70 do 75 % volitev. To pa je sedaj naloga članov množičnih organizacij, zlasti občinskih odborov SZDL in občinskih komitejev ter aktivistov na terenu. V vsaki vasi je treba sklicati sestanke, katerega se bodo lahko udeležili vsi tisti, ki niso mogli priti na zbor volitev, ter jih seznaniti z nakazanimi problemi.

listki so po 10, 20, 50 in 100 din. Zbiranje prostovoljnih prispevkov za volilni fond je prav tako važna naloga naših množičnih organizacij. Tu ne gre za kakšne visoke vsote; tudi v tem, da ljudje prispevajo v ta namen, se kaže naša zavest in npriljubljenost za sodelovanje. Ponokod v novomeškem okraju so zbiranje volilnega fonda zelo resno in zato dosegli že lepe uspehe. V tem pogledu so se do sedaj najbolj izkazale množične organizacije v občini Dvor in Novem mestu. V zadnjih pripravah na volitve je treba, da tudi v ostalih občinskih zbiranju prostovoljnih prispevkov posvetijo več pozornosti.

Državljeni in državljanke!

Novembrske volitve morajo pokazati trdno voljo naših narodov, da nadaljujejo pot, po kateri gre socialistična Jugoslavija v svoji notranji graditvi, v graditvi svoje obrambne moči in v nadaljnjem utrjevanju svojega mednarodnega položaja.

Postati je močnejša manifestacija politike, bratstva in enotnosti naših narodov, politike vsestranskega razvoja vsakega naroda po sebi in narodne manjšine, ki živi v mejah Federativne ljudske republike Jugoslavije.

potrditi pravilnost politike, ki je delavski razred naše države dejansko sprejela v upraviteljsko tovarn, rudnikov in podjetij, ki je delavskemu razredu zagotovila vlogo, ki jo mora imeti v interesu napredka vse družbene skupnosti; z izvolitvijo zborov proizvajalcev bo delavski razred skupaj z delovnimi kmeti izpolnil sistem samoupravljanja in je močnejšega sodelovanja neposrednih proizvajalcev v politiki razvoja narodnega gospodarstva in socialistične demokracije.

potrditi pravilnost sedanje politike na vasi, ki je z uvedbo novega gospodarskega sistema omogočila likvidacijo vseh administrativnih ukrepov v kmetijah in uvedbo takih metod, ki bodo ustvarile pogoje za svaobodno gospodarjenje tako socialističnih zadrugnih organizacij, kakor tudi individualnih gospodarstev delovnih kmetov. Delovni kmetje naše države so vložili v vojni in v miru velikanske napore za zgraditev in napredke naše domovine. Ti naporji pa so skupaj z naporji delavskega razreda ustvarili podlago za nadaljnji močan razvoj modernega kmetijstva, za boljše izpolnjevanje delovnega kmeta; ti naporji so omogočili naši skupnosti, da iz leta v leto odvajajo večja sredstva za razvoj vasi. Socialistična zveza delovnega ljudstva Jugoslavije poziva delovne kmete, naj vložijo nove napore v borbi za hitri in vsestranski razvoj kmetijstva, za razvoj socialistične demokracije, za krepitev družbenega samoupravljanja, za vsestranski razvoj zadrugnih organizacij, to pa zaradi svoje lastne blaginje, kakor trdi zaradi blaginje vse naše skupnosti.

(Iz volilnega programa)

Podprite podeželsko mladino pri njenem izobraževanju s prispevki v prehrani za Dijaško kuhinjo v Novem mestu!

Člani Socialistične zveze in vsi volilci, segajte po blokih volilnega sklada!

VREME OD 30. OKT. DO 5. NOV. Se nadalje nestalno vreme s pogostimi deževnimi padavinami, v višjih legah tudi sneg.

DOLENJSKI KANDIDATI

Poleg kandidatov, ki smo jih objavili v prejšnji številki našega lista, kandidirajo v naših okrajih še naslednji:

Ing. JOZE LEVSTIK je kandidat novomeškega okraja za Zvezni zbor (Zvezno ljudsko skupščino). V črnomeljskem in kočevskem okraju, ki volita skupno enega poslanca v Zvezni zbor, so do sedaj kot kandidata predlagali tovariša TONETA FAJFARJA in MATIJO MALEZICA. Za Republiški zbor kandidirajo v novomeškem okraju: za sektor Sentjerne, Brusnice, Skočjan in Smarjeta tovariš FRANC PIRKOVIC-Cort, sekretar okrajnega komiteja Novo mesto. Na sektorju Suhe krajine: občina Žužemberk, Zagradec, Dobranč in Hinje, tovarišica ADA KRIVIC, podpredsednica Glavnega odbora AFZ v Ljubljani. Volilci občin Straža, Dolenjske Toplice, Prečna in Dvor

Martin Zugelj, kandidat črnomeljskega okraja za Ljudsko skupščino Slovenije

so za to mesto potrdili kandidata tovariša VIKTORIJA ZUPANČIČA, predsednika okrajnega ljudskega odbora Novo mesto, za občine Vel. Gaber, Velika Loka, Trebnje, Mirna in Rakovnik pa je kandidat tov. NIKO SILIČ, drž. sekretar za notranje zadeve LRS. Na območ. obč. Tršna gora Mirna peč, Trebnje in Mokronog kandidirajo tovariš FRANC KRESE-Coban, predsednik Glavnega odbora Zveze vojaških vojn invalidov v Ljubljani. V volilni enoti, ki jo sestavljajo področje mestne občine Novo mesto in potrjeni kandidati: MIHA POČRVINA, direktor zavoda za soc. zavarovanje v Novem mestu, ALOJZ MURN, kmet iz Podgrada ter EMA MUSAR, ravnateljica učiteljskega v Novem mestu.

Črnomeljski okraj voli v Republiški zbor dva poslance, Volilci Bele krajine so za tj. mestj predlagali tov. MARTINA ZUGELJA, sekretarja okrajnega komiteja v Črnomlju in TONETA SUSTARSIČA-Tineta Zeleznika, člana Glavnega odbora Zveze borcev v Ljubljani. Koga so predlagali za podobne kandidate v okraju Kočevje, dosedaj še nimamo podatkov.

Za Zvezni zbor proizvajalcev industrijske skupine, kamor volijo vsi trije naši okrajne poslance, je dosedaj potrjena kandidatura za AVGUSTA JAZ-

BINSKA, za Zvezni zbor proizvajalcev kmetijske skupine, kamor voli vsa Dolenjska z Ljubljano vred enega poslanca, pa je potrjena kandidatura JANEZA HRIBARJA, člana Izvršnega sveta Ljudske skupščine Slovenije.

V Republiški zbor proizvajalcev industrijske skupine, je sedaj za novomeški okraj poleg Staneta Smida še kandidat HENRIK CIČOJ, upravnik mestnega vodovodno inštalacijskega podjetja Novo mesto. Za Republiški zbor proizvajalcev kmetijske skupine je, kot smo že poročali, kandidat novomeškega okraja Ing. VILMA PIRKOVIC, v okraju Kočevje in Črnomelj, ki volita skupno enega poslanca za Republiški zbor proizvajalcev v kmetijski skupini, pa so predlagani kandidati: FELIKS RAZDRIH, predsednik republiškega odbora sindikata kmetijskih in gozdarskih delavcev v Ljubljani, in Ing. JOZE BERKOPPEC, direktor Kmečke knjige v Ljubljani.

Za Republiški zbor proizvajalcev kandidirata v črnomeljskem okraju ZVONKO KRANJEC, direktor tovarne učilj v Črnomlju

Tone Sustersič — Tine Zeleznik, kandidat črnomeljskega okraja za Ljudsko skupščino Slovenije

In MILAN SIMENC, mlzarski delovodja v Črnomlju, v okraju Kočevje pa JOZE ZAGAR, pomočnik direktorja državnega posestva v Kočevju in KARLO GRM, rudar v Kočevju.

Pregleboke rane ste nam zadali, da bi vam še kdaj dovolili tep tati našo zemljo in požigati naše domačije; niti na košček naše s krvjo prepojene zemlje ne bo stopila vaša nogal!

Kaj hoče Spellman v Evropi

Pred nekaj dnevi so avstrijski časopisi objavili novico, da je njunjski kardinal Spellman med svojim obiskom na Dunaju dobil srčni napad in da bo moral zaradi tega odločiti nadaljevanje svojega potovanja po Zahodni Evropi. Šele bolezen je torej povzročila, da je tudi široka javnost izvedela za Spellmanovo evropsko potovanje, o katerem so do sedaj malo ali nič govorili. Takšna skromnost in strah pred publiciteto pri tem poglavju bojevitve ameriškega katolicizma ni običajna, saj Spellman doslej ni dosti prijavil, da je v ZDA politična osebnost prve vrste, ki povezuje katoliško hierarhijo z ameriškim velikim kapitalom na notranji in zunanji politični fronti. Njegovo potovanje okrog sveta pred dvema letoma, zlasti je njegovo demonstrativno obisku Čangajškju na Formozo, v času, ko je v ZDA tako imenovana »azijska stranka zahtevala razširitev vojne na Daljnem vzhodu, so preselile obilo prostora v svetovnem tisku. Tudi lani se je Spellman precej bučno podal v Evropo, da počasti s svojo prisotnostjo evharistični kongres v Barceloni in javno moralno podpre Francovo fašistični režim. Če se je torej njunjski kardinal sedaj tako natiboma pribral v Evropo, potem to gotovo ni brez vzroka.

spellmanovo evropsko potovanje, o katerem so do sedaj malo ali nič govorili. Takšna skromnost in strah pred publiciteto pri tem poglavju bojevitve ameriškega katolicizma ni običajna, saj Spellman doslej ni dosti prijavil, da je v ZDA politična osebnost prve vrste, ki povezuje katoliško hierarhijo z ameriškim velikim kapitalom na notranji in zunanji politični fronti. Njegovo potovanje okrog sveta pred dvema letoma, zlasti je njegovo demonstrativno obisku Čangajškju na Formozo, v času, ko je v ZDA tako imenovana »azijska stranka zahtevala razširitev vojne na Daljnem vzhodu, so preselile obilo prostora v svetovnem tisku. Tudi lani se je Spellman precej bučno podal v Evropo, da počasti s svojo prisotnostjo evharistični kongres v Barceloni in javno moralno podpre Francovo fašistični režim. Če se je torej njunjski kardinal sedaj tako natiboma pribral v Evropo, potem to gotovo ni brez vzroka.

Iz Spellmanove osebnosti zgodovine nam je znan že en primer, ko je potoval kar se da diskretno in brez hrupa. To je bilo leta 1943. Tedaj je ni bil njunjski kardinal, temveč vojaški škof, kateremu pa je dišino pastirstvo bila zadnja skrb, povečal se je raje izpopolnjevanju zaupnih političnih nalog. V tistem času je brez hrupa obišel Severno Afriko, Turčijo, Italijo in Španijo, toda njegovo romanje kljub temu ni ostalo nezapaženo v Berlinu, lejer so pravično zahtevali, da gre za pripravljene ameriške vojske politike v Evropi. Med takratnim bivanjem v Rimu se je ukvarjal tudi z jugoslovanskimi zadevami. V razgovoru s Stepinčevim tajnikom in poslanikom NDH v Rimu, je nastopil proti obnovitvi Jugoslavije in odobril stališče, da je treba Pavličičevo državo ohraniti tudi po vojni. Samo po sebi umevno mu je bilo, da Italija obdrži svoj plen v Sloveniji, saj o sodi Slovenije ni mu uti ni delo posebno go-

voriti. Tako se je tedaj v soglasju z Vatikanom izrekel za nadaljevanje imperialistične vloge Italije na Balkanu. Na srečo so njegovi in v vatikansko-italijanski načrti v Jugoslaviji doživeli popoln poraz, kljub temu, da je tudi v polovnih letih zastavil ob vsaki priložnosti ves svoj vpliv, da bi povzročil težave naši socialistični domovini. Toda, ker so se razbili maksimalni načrti, šelja zdaj Spellman »obuboženemu« italijanskemu imperializmu zagotoviti vsaj minimum na račun narodov, kajša mu pridobiti Trst in celo A. Znano je namreč, da si Spellman in vladni ameriški krogi, ki so odgovorni za nasilni sklep o comi A, stoje močno blizu. Mar ni simptomatično, da je ameriška veleposlanica v Rimu, ki je svoji vladi priporočila zadnje poteze glede Trsta, katoliška izpreobrnjenka Spellmanovega sodelavca, znanega televizijskega pridigarja Sproščilo o boleznih kardinala Spellmana ni povedalo nič posebnega o programu njegovega potovanja, razen da je bil v Nemčiji in da namerava iz Avstrije odpotovati v Belgijo. Vberaj pa se je izvedelo, da ne bo obiskal tudi poveljnika vojske Atlantskega pakta ameriškega generala Grintherja v Franciji in nato še Vel. Britanijo. Njegova pozornost velja torej po vsem vidcu predvsem deželam Atlantskega pakta organizacije, katero bi italijanski imperialisti tako radi vpregli v svoj voz proti Jugoslaviji. Pomoč kardinala Spellmana bi jim pri tem vsakekar bila zelo zaželena in Spellman bi ne bil pravi, če bi jim jo odrekel. Uspeh njegovega romanja po deželah Atlantskega pakta je v tem oziru zelo dvojnoplivo. Močno ga ogroža odločno stališče evropske javnosti, ki prav nič ne odobrava nasilja velikih držav v mednarodnih odnosih in ki vidi v Atlantskem paktu obrambno zvezo, ne pa orodje za podpiranje italijanskih imperialističnih težej proti Jugoslaviji. Dvom v uspeh njegovih prizadevanj je najbrž tisto, kar Spellmanu narekuje njegovo navidezno skromnost in diskretno, saj je vendar po papeževi odločitvi podpori italijanskim zahtevam po Trstu in Istri, odpadel vsak drug povsilek, ki bi mu lahko brnil javnost nastopanje za rimski imperializem.

IZ NAŠIH KRAJEV

NOVOMEŠKI GOSTINCI PRED VOLITVAMI

Vsa Dolenjska se v oktobru zgrinja na predvolilne sestanke po volilnih enotah, po terenu, po podjetjih, po vaseh. Predvolilno obdobje je vzdrnilo silaherno nasenje v naših treh okrajih, zato ni skoraj mot v nekaj vrstah povzeti vse probleme, ki tarejo volivce. Stopimo na en sam predvolilni sestanek — med novomeške gostince.

Zbrali so se popoldne v sobi hotela Kandija. Izvolili so delovno predsedstvo, nato kandidacijsko komisijo, nakar je Maks Sorn, tajnik okrajne volilne komisije v izbrnem referatu poudaril pomembnost jesenskih volitev. Ing. Ivo Zobec je v zgoščnem, klenem govoru nanizal naš povojni gospodarski vzpon in velike uspehe na vseh poljih družbenega deia. Tako za obema govornoma so novomeški gostinci živo pretresali, kdo vse naj bi jih zastopal v zveznih, republiških in okrajnih občasnostnih organih. Sprejeli so sklep, da se bodo v predlogih kandidatov pridružili ostalim volilnim enotam in predlagali za zvezni Zbor proizvajalcev Avgusta Jazbinška, prvoborca za pravice delovnega ljudstva in nosilca spomenice 1941,

za republiški Zbor proizvajalcev Staneta Šmida, direktorja Tovarne lesnih izdelkov in Rika Cigoja, upravnika vodovodno inštalacijskega podjetja. Kot kandidata, ki naj bi zastopala novomeške gostince v okrajnem Zboru proizvajalcev, pa so predlagali Rudija Pintarja, upravnika hotela Metropol, in Leopolda Hrstarja, invalida, upravnika invalidskega gostinskega podjetja.

21. oktober v Sentjernju

Turoben jesenski dan je bil, ko smo se na pokopališču oddolžili spominu padlih borcev in žrtev fašistične drhali. Pred desetimi leti so ta dan Nemci pokosili s strojnimi 27 naših ljudi, od 15 let staroga fanta, do bolnega starčka, ki so ga spravili v postelje in ubili. Težki spomini nas vedejo na onj strašni čas: moškega ni bilo nobenega, razen tu pa tam kakoga starčka in še ta se je skrli. S pomočjo teh starih so žene zbijale krste in polgale vanje mrliče. Zalno svečanost je začel naš zdravnik dr. Jul-

Dragotin Gregore 70-letnik

V nedeljo 18. t. m. je praznoval sedemdesetletnico rojstva po vsej Dolenjski znani prosvetni delavec, ravnatelj nižje gimnazije, tov. Dragotin Gregore iz Dolenjskih Toplic. Jubilar je še vedno duševno in telesno čil in je do letoldnega šolskega leta izvrševal svojo obsežno dolžnost. Učiteljeval je polnih 47 let, od tega v Dolenjskih Toplicah 43 let. Zaradi svojega naprednega mišljenja je bil že v

stari Jugoslaviji preganjan. Zaslужni pokoj uživa sedaj v Skofji Loki, kjer sodeluje kljub visoki starosti kot odbornik SZDL, TD in v drugih organizacijah. Jubilaru žele njegovi učenci in znanci še mnogo let!

Svojemu vsemu in marljivemu sodelavcu želita ob sedemdesetletnici rojstva tudi uredništvo in uprava Dolenjskega lista še mnogo zdravih, srečnih let.

80-letnica partizanske mame Terezije Knol

V Ribnici na Dolenjskem praznuje te dni 80 letnico svojega rojstva naša partizanska mamica Knol Terezija, ki je storila toliko dobrega v času NOB.

Leta 1941 je skrivala v svoji hiši, v kleti, prvo partizansko tiskarno. Bila je, čeprav že bližje 70 letna, tudi kurirka in raznašalka letakov po Ribnici in v okolici. Njena služba obveščevalke.

Njeno gostoljubnost pozna marsikateri borec in aktivist, saj je rada pogostila naše ljudi in jim pomagala, s čemer je pač mogla, kar danes tudi rada stori. V njenem domu so bivali v času NOB mnogi borci, med njimi sta bila gosta tudi doktor Aleš Bebler in pok. prof. Šekso.

Leta 1943 so jo Italijani zaprli zato, ker so zvedeli za njeno pripadnost, vendar so jo izpustili in jo le izgnali iz hiše, kamor se je vrnila šele leta 1945, tedaj, ko je bila svobodna. Naša partizanska mati je bila za svoje zasluge odlikovana z več odlikovanji.

Svoja otroka je vzgajala v naprednem duhu, saj so bili vsi bodisi aktivni borci, bodisi aktivisti v času NOB in internirani v italijanskih in nemških taboriščih.

Čila in zdrava je še vedno in je zadovoljna ko ve, da je s svojim delom pripomogla k zmaji.

Mama Knolova! Cestitamo vam iskreno ob tem Vašem jubileju z željo, da bi bili še dolgo med nami zdravi in zadovoljni.

Takšne mamice, kakršna ste vi, bodo ostale vedno svetel vzor še poznim rodovom po uvoz naš domovini.

Iz Gotne vasi

Organizacija ZB Gotna vas se vse premalo pripravlja na spominsko svečanost, ki bo 1. novembra 1953 pri spomeniku padlih borcev pri »Roku« nad Gotno vasjo. Največ je za ta spominski praznik naredil sektorski odbor Zveze borcev iz Smihela. Spominska svečanost se bo začela ob 8 uri zjutraj, ko bo prebivalstvo Smihela in okolice izpred internata odšlo k Roku. Najprej bo nagovor padlim borcem, petje in recitacije, nato pa bodo položili vence na grob padlih borcev. Ob treh popoldne bodo obiskali tudi partizanske grobove na smihelskem pokopališču.

Zahvala gasilcem v Ponikvah

Podpisani Radelj Jože iz Dol. Ponikve se v svojem imenu ter sovaščanov najtopleje zahvaljujem prostovoljnemu gasilskemu društvu v Ponikvah, ki je v imenu sovaščanov zahvalno za požar, ko je gorel stredi vasi avtomobil, naložen z bencinom. Le izredni požarovalnosti članov prostovoljnega gasilskega društva Ponikve in vojske se moramo zahvaliti, da imamo še svoje domove.

Radelj Jože, Ponikve.

Kosilo

Za vsakega človeka je potrebna zadostna in redna hrana. Redno uživanje hrane zelo ugodno vpliva na teo. Mnogi obrtni vajenci imajo v Dijaški kuhinji zadostno in tečno hrano, prihajajo pa na kosilo okoli 3. ure popoldne ali še kasneje. Na vprašanje zakaj prihajajo tako pozno in dobivajo še posla, da morajo biti že pošteno lačni, vsi odgovarjajo, da ne smejo iz delavnice, da se predolgo zamude na poti v kuhinjo in nazaj, da morajo po 2. uri še pospravljati. Ti odgovori res drže. Nekateri imajo le nekaj minut do kuhinje, drugi pa prihajajo iz Bršlina ali iz Grma. Toda ti izgovori ne bi smeli biti pravilo za podjetja, da hodijo vajenci na kosilo šel po polnoma končanem delu. Prizadeta podjetja in mojstri se ne zavedajo, da so mnogi do tretje ure popoldne lačni, da mnogi niso imeli niti griljaja v ustih, da so odvisni samo od dveh ali treh obrokov, da je večerja zopet ob šestih in da se v kratki dobi treh ur mlad človek 2 krat nabašes, dolgo je pa ostaja lačen. Vajenci pa imajo v prvi vrsti dolžnost, da se pridno učijo, imajo pa tudi pravice, pravice, da v rednem času jedo. Te so osnovne in prve, posebno za to, ker fizično delajo in se razvijajo. Apehram v imenu prizadetih oseb, da podjetja in mojstri pomislijo na to opozorilo, se živijo v osnovne potrebe vsajencev in jih puščajo pravdašno na kosilo.

Ringo

Loški potok

Tudi pri nas je bila precejšnja mrzlica med potrošniki. Nekateri bi bili radi skoro vso moko pokupili, da bi onim, ki nimajo denarnih zalog, skoraj nič ne ostalo. Uslužbeni zadrugi so se znašli in omejili količino, ki jo more in sme posameznik nabaviti. V bodoče bo treba na to še bolj paziti, ker je v nekaterih ljudeh še vedno mnogo egoizma.

***

SZDL je imela v vseh vaseh sestanke, kjer so razpravljali o Trstu, volitvah in reševali važne vasko gospodarske probleme.

***

Roditeljski sestanek je bil v šoli. Navzočih je bilo okrog 80 ljudi. Se več tako uspešni sestankov bo rodilo boljše vzgojno delo v naših družinah.

***

V soboto 17. oktobra je bil v Loškem potoku pogreb 20-letnega mladeniča Košmrlj Jožeta iz Malega Loga. Na odsluženju kadrovskega roka se je smrtno ponesrečil. Izučil se je mizararske obrti in je delal v domačem podjetju. Udeleževal se je pri gasilski četi, mladici, igralski družini, pevskem zboru in fizkulturi. Bil je veder, zdrav fant. Povsod je prinašal dobro voljo. Na zadnji poti ga je spremlilo mnogo ljudi. Prijatelji in znanci so mu poklonili številne venčice; pevski zbor mu je zapel v slovo: »Vigred se povrne«. Prizadeti družini, posebno materi, iskreno sožalje.

***

18. oktobra je bilo na Hribu v kino dvorani predvolilno zborovanje. Govoril je predsednik OLO Kočevje Janez Pirnat. Razložil je, kako je s Trstom in volitvami.

Najemniku je razkrila streho nad glavo

Kakšne neverjetne stvari si dovolijo posamezni ljudje v svojem največkrat neutemeljenem sovraštvu do bližnjega, kako je sedaj petčlanska družina v teh deževnih in mrzlih dneh z vsami prid lki in opremo v hiši brez strehe. Pripomnjamo še, da je bil Zilnik aktivni borec v NOV. Komentar o takem početju proti borcu z družino, prepuščamo našim bralcem, povemo pa še to, da je bila Selakova (če je še danes, ne vem) predsednica vsakega odbora SZDL.

Dol. Prelesje

V Dol, Prelesje, Kot in še preko Kolpe v Blaženec in Stefanec napeljujejo električne žice iz transformatorja pri Dolu. Kaže, da bodo ti kraji kmalu dobili električno luč.

Novoletno nagradno žrebanje z bogatimi dobitki se naglo približuje: ali ste poravnali zaostalo naročnino za »DOLENJSKI LIST«?

Žrtvam v spomin

Bilo je v Catežu pri Veliki Loki pred desetimi leti v opoldanskih urah. Iz dimnikov se ni kadilo, na obed ni nihče mislil. Vas je bila nema in prazna; le tu in tam je taval prepaden človek, kakor da jemlje slovo od vsega, kar mu je drago.

Bližali so se Nemci v oktobriški ofenzivi leta 1943. Esesovci. Pred njimi groza, za njimi krik mučenih in vzhod požarov.

V Sinjurjevi kleti, prvi domačiji pri vohu v vas, se je stiskala gruča ljudi: gospodinja s tremi hčerami in svakinja, družina Rihtarjeva — mati in sestra heroja Gašperja Simončiča z možem in tremi otroci, Andrejkova mati z dvema bolehnima snovoma in hčerjo ter kmet Bregar Anton in starica Paucar Franciška.

Tesno je bilo pri srcu vsem zbranim ob zamolklem treskanju, ki je zdaj pa zdaj pretresalo zrak. Le Rihtarjeva mala Ani se je v materinem naročju brezskrbno igrala s svojo punčko.

Nenadoma so bili Nemci v vasi. Začelo se je rezko streljanje, nekaj pretresljivih vzklikov in — klet je bila mrtva. Sedemnajst iznakašenih trupel je križem in v kupih ležalo po tleh. Le male Ani ni bilo nikjer. Šele kasneje smo našli trupelce triletnega trpina strpano in skrito pod neke deske v kleti. Z otrplimi ročicami je krčevito stiskalo k sebi svojo jutko.

Kako je otrok z materinega naročja prišel pod ske, kdo ve? Morda je ubežovalca, ki jih je bilo nekaj med nemakimi vojaki, obšel sram nad zverinskim prelivanjem krvi, ki ni prizaneslo niti d tetu v materinem naročju, pa je hotel sam sebi prikriti zločin? Ali kak Nemec ni prenesel pogleda na malo ne-

dožno žrtve ob spominu na lastno dete doma?

S tragidijo v kleti še daleč ni bilo konec morije tistega dne, 28. oktobra. Se 29. naših mirnih kmečkih ljudi — sovaščanov je padlo v istih opoldanskih urah. Med njimi 19 gospodarjev, družinskih očetov. Poslopja pa so gorela kot žrtveniki, na katerih se je žgalo ljudsko imetje. Komu?

Nikdar ni zamrl v naših arcih spomin na prestano gorje in strašne žrtve, ki smo jih doprinesali. Vredno bodo skelele rane, ki nam jih je prizadejal okupator. Se nam doni v usseh jek

strelav, še siljajo vrzeli, še niso zabrisani sledovi krvi. Kako bi mogli mirno gledati, da se pravica, ki smo si jo priborili z brezejnim trpljenjem in junastvom, deli kot nagrada zločincem?

Saj bi se odprli grobovi... Ze sama prežalostna obletnica, ki poteka prav ob največjih dogodkih, vliža v nas odpor do skomin pregnanega okupatorja in krivičnega posega v naše pravice. Nikoli ne bomo pustili mazariti naše narodno telo.

Slava žrtvam!

Matiija Miklič

Občni zbor Ciril-Methodijskega društva

22. oktobra so se v prostorih Sindikalnega doma v Novem

Sentjernej

17. in 18. oktobra so bili zbori volivcev za izbiro kandidatov za republiški in zvezni zbor v Sentjerneju, Orehovic, Gradišcu in Vrhopolju. Z izjemo Orehovice je bila udeležba povsod prav dobra. Volivci so se zelo zanimali za politična in druga vprašanja, enako pa tudi za notranje probleme, posebno za kmetijske. Seveda ni manjkalo tudi razprav o davkih in drugih lokalnih zadevah. Z zadovoljstvom so vzeli na znanje pojasnila članov občinskega in okrajnega ljudskega odbora, da bo že v prihodnjem letu davek predpisan na osnovi čistega katastrskega donosa. Upravičeno pričakujejo, da bodo dosedanje napake pri obramenitvi popravljene pri razpisu IV. skontacije, ki bo obenem tudi dokončna odmera za letos.

Zdravnik dr. Saje je volivcem pojasnil pomen krvodajalstva, nakar se je takoj prijavilo nekaj prostovoljnih dajalcev krvi. Volivci na Vrhopolju so prav tako toplo pozdravili zamisel istega zdravnika, naj bi vsaj za poletne mesece, ko je na polju največ dežja, ustanovili na Vrhopolju otroški vrtec. Ravnatelj nižje gimnazije v Sentjerneju tov. Martin Marinčič je bil pozval posebno dorasčajočo mladino, da se še v večjem številu prijavi za zimsko izobraževalne tečaje, ki jih tudi za to zimo pripravljajo v Sentjerneju.

Kot kandidate pa so povsod potrdili za Zvezni odbor tovariša Ing. Jožeta Levstika, za Republiški zbor pa Franca Pirkoviča-Corta. V Sentjerneju so poleg Pirkoviča predlagali za kandidata še tovariša Antona Hudoklina-Boruta iz Vrhopolja.

Člani Socialistične zveze, delovni kolektivi, podjetja, zadrugi, ustanove in vsi državljani, prispevajte v VOLILNI SKLAD.

Vsa denarna sredstva nakazujte na tekoči račun pri NB šte. 601-T-290.

Krom-ka nesreč

Škofjan. Pri kuhanju žganja je padel pod kotel in se pobli delavec Anton Fabjan.

Uršna sela. Pretres močan je dobil pri padcu s koleca delovodja pri grad. podjetju »Kraše Franc Hrstar. Na posledicah poškodb je umrl.

Sentrupert. Na sadnem mlinu si je poškodoval dva prsta desne roke učenc osnovne šole Bogdan Jerman.

Družinska vas. Zaradi neprevidnega ravnanja z bencinom je dobila opekline na obeh rokah poljska delavka Marija Mlakar.

Dečja vas. Upokojenka Angela Vovk iz Ljubljane si je v Dečji vasi pri padcu zlomila desno nogo.

Olavec. Pri padcu na pločniku v Crnomlju si je zlomila levo nogo delavka Tovarne učil in Crnomlju Zofija Rožič.

Drganja sela. Med pretepom v gostilni v Novem mestu je dobil poškodbe s steklenico Franc Poreber.

Kočevje. Levo nogo je zlomilo delavcu gradbenega podjetja »Zidare Ivanu Lipovcu, ko je prišel pri trčenju med avto in zid.

Lesnica. Pri padcu s koleca je dobil poškodbe na obrazu in koleku posestnikov sin Janez Janc.

Mali oglasi

OKRAJNA CESTNA UPRAVA N. mesto obvešča, da je most preko Krke na cesti št. 1513 Maharovec—Draga od 1. novembra 1953 do nadaljnjega za ves promet zaprt.

S 1. NOVEMBROM prične obratovati mizararska delavnica Ignacija Perše v Birčni vasi 49. Priporočam se za naročila Cene solidne! — Perše Ignac, Birčna vas 49, p. Smihel pri Novem mestu.

PRODAM lepo trodelno omaro, pripravno za kredenco in perilo ter veliko mizo. Seidlova 13 — Novo mesto.

PREKLIC

Preključimo vse, kar sem govoril proti Ani in Leopoldu Pintarju in se zahvaljujem, da sta odstopila od skzenskega postopka. — Josip Grzetič, Kvasica 2, p. Dragatuš.

OBVESTILO

Mestna občina Kočevje obvešča, da bo opuščeno mestno pokopališče v Kočevju spomladi 1945 odpravljeno. Svoji pokojnikov, ki želijo pokoj, s pokopališča prekopati in prenesti na pokopališče na Trati ali drugam, naj to stori najkasneje do 25. aprila 1954. Meseca maja 1954 bo Pogrebni zavod v Kočevju iz opuščena mestnega pokopališča odstranil vse spomenike, ograje itd. ter izravnal grobove.

Natančnejša pojasnila daje Pogrebni zavod v Kočevju.

OBJAVA

Kolesne plašče, ki jih imate v popravilu že več let dni, dvignite takoj, sicer izgubite pravico do lastništva. Naročilnice šte. 44, 44-6, 69, 103, 114, 151, 171, 181, 195, 254, 278 in 297.

»AVTOPROMET«

—(preje OKAP) Novo mesto

Ribniški muzikanti pri kočevski spovedi

Trije muzikanti iz Ribnice, trobentist, klarinetist in basist, so potem, ko so prevseljajčili cel predpust in s svojimi instrumenti zabavali storo in mlado, na veliki teden prispeli v Kočevje. Tu jih je končno zadržala vest in so sklenili, da se očistijo grehov. Stopili so v bližnjo cerkev. Prvi je stopil k spovednici trobentist, toda smola — mož ni razumel nemško, duhovnik pa ne slovensko. In ko je skesan trobentist začel izražati svoje grehe, ga je duhovnik, ki ni razumel besed, prekinil z besedo »was iste (kaj pravite)«. Trobentist je mislil, da ga vprašuje za basista in je pokazal nazaj, čes, on pa pride za menoj. Duhovnik jezen nato: »Esel, marš! Trobentist je smatral, da mu je duhovnik s temi besedami naložil pokoro in se je zato umaknil in dal mesto klarinetistu. Dvogovor in sporazum med njim in duhovnikom je bil natančno tak, kot pri prvem grešniku in se je prav tako zaključil z: »Esel, marš! Oba sta se umaknila v ozadje cerkve in s strahom pričakovala, kaj se bo zgodilo z basistom, ker sta bila prepričana, da je oba izpraševal za njega. Izpoved basista pa se je prav tako hitro končala, je da je duhovnik z njim zaključil z dvema »Esel, marš.«

tribentist, klarinetist pa je povedal, da ima on prav toliko. Basist pa je s kislim obrazom povedal, da ima on za pokoro kar dva marša. Nak, so rekli, skupaj smo grešili in skupaj bomo delali pokoro. In ker so kot dobri verniki verjeli, da je najboljšje, če pokoro čimprej opraviš, so stopili skupaj in kar v cerkvi odtrobentali dva marša, da bo naloženi pokori zadosteno.

N. Urvancev:

IZUMITELJ

— Sedite. Kaj želite?
— Zvedel sem, da ste med pisarji in vas prosim, da mi pomagate. Kako je to, razumim glas: delam in delam, si probijam glavno za splošni blagor, pa me nihče ne podpira.
— Kaj pa ste izumili?
— Vsemogoče, kakor je že treba za splošni blagor. Nekateri ljudje bi hoteli samo znanstvenim izumov: iznajdejo mikroskopske, zobna kolesa, računske stroje, ki pa jih živ krst ne povoha. Jaz pa prihajam iz globin življenja in sem napovedal neizprosno boj temnim pojavom, ki so vsem na poti.
— Zanimivo.
— Menda. M---kaj sem izumil; same koristne reči.
— Na primer?
— No, na primer. Koliko je zdaj potepuhov na svetu! Posedajo po mesnih vrtovih, smetarijo s sončnicami, izživajo občinstvo. Za take škodljivce sem izumil zaklopne klopi.

— Kako?
— Kar tako, da se bo vsaka klopi, ki se nanjo posadi, odprla in bo štrlel iz nje žebelj. Če se bo vsedel enkrat, ne bo poizkusil še drugič. Ali pa krošnjariji: venomer nam postajajo pred gostilnami in sedajo kar na stopnice. Ponekod namazejo hišniki stopnice s kolonomazom, ali mar je to krošnjarije. Kaj je capinu do tega, če si umazuje hlače. Glejte, izumil sem tako mazilo, da se po krošnjariji prilipijo ob stopnice in ne bo mogel vstati. Priti bo moral hišnik ali stražnik, mu sleč hlače in ga odpeljati v luknjo.
— Če pa ne bodo hoteli sestiti?
— Tudi na to sem mislil. Če se ne bo vsedel, bo vendar kam postavil svoje blago. Kaj ne? Zato bom nastavljal na vseh krajih steklenice s tekočino lastnega izuma. Izvrtina reč, smrdi kakor kuga. Če postavi svoj pladenj, bo steklenica počila in bo vsa ušla smrdela. Slabo za krošnjarije, zakaj nihče ne bo kupil smrdljivega blaga. Financariji bodo tudi takoj zasačili krošnjariji; celo policijskega psa jim ne bo treba, ker bodo kar zavohali, kje smrdi.
— To so malenkosti, ki nimajo posebne pomena. Nimate li nekoliko bolj potrebnih izumov?
— Bolj potrebnih? Prosim, kolikor hočete. Denimo: alkohol. Za pitance in kleti bodo smele prodati posamezniku 12 steklenic piva, eno steklenico žganja in nič več. Vse, kar si kupi pijanec povrhn, naj bo mešano z ricinovim oljem. Pijanec bo izpraznil in takoj izjavil posledice. To je koristno zdravju in bo odvadilo ljudi popivanja.
— Če pa ne bo hotel piti ricinovega olja?
— Bo pil. Moral bo. Prislili ga bomo. Sicer pa se pravi pijanec

ne brani pijače — razen vode. Ali pa vzemiva še bolj tehne reči: vlome, tatvine. Izumil sem tako sredstvo, da bo sleherni pozabil to obrt. Stvar je tajnost, ki vam je ne zaupam. Pred vsako hišo bom nastavljal pest: vlomilec bo šel nogo ali pa vrat, če bo padel.
— Dobro. Kako pa drugi ljudje, saj se bodo vsi ujedli?
— Ti naj hodijo skozi kuhinjo po drugih stopnicah.
— Če pa pride tat tudi tja?
— No, potem bomo nastavlili past tudi tam, svojim ljudem pa bo gospodinja vrjela vrv skozi okno.
— In če bo tat zlezal skozi okno?
— Na okno se lahko položi bomba; ta ga bo razrgala na kosčke.
— Če pa zadene na bombo potonil žolček?
— Mar mi je! Za splošni blagor se lahko žolček žrtvuje. Previdnost bo pa potrebna, ali tat se nam ne sme smiliti, prav mu bomo dali Podlej: kaj nameravam z lenuhii? Za lenuhe imam znanstveni izum, da bodo takoj postali pridni.
— Kako mislite, ali naj se lenova preganja z znanostjo?
— Lenuh, prosim, hoče vedno iz pisarne ali tovarne, da kadit, klepeče in podobno. Jaz pa izrabim naravne moči. Lenuhu dam na trebuh kos železa, denimo spono okoli pasu. Stroj ali miza pa bo opremljena z znanstvenim elektromagnetom. Lenuh hoče vrn, magnet ga vleče nazaj. Čim bolj lenuh besni, tem močnejša postaja elektrika in ga ne pusti naprej. Lenuh bo lenaril eno uro, dve uri, potem pa se bo navlečel iz se poprijel dela. Slednjiji ga uturede deo še veseliti. Koristen izum, kaj ne?
— Ali ste že to poizkusili?
— Ne še. V tem je vsa nesreča. Veliko ljudi sem obelatal in nikomur ni mar za splošni blagor. Pomagajte vsaj vi. Če mi boste dovolili vsaj en poizkus, bom ugani tale reči, da bo hudirjevo vroče. Lepo vas prosim — pomagajte domačemu izumitelju!

Sveti gehe-weg, prosil za nas!

Za poslikanje neke romarske cerkvice so nekdo najeli nemškega slikarja. Pobožne ženske so bile navdušene, da bo cerkvice dobila novo mlarijo in so skoraj ves dan stali v cerkvi in opazovale delo slikarja. Najbolj vztrajna in radovedna je bila ona, ki je hotela na vsak način izvedeti, kakšne svetinike bo naslikal slikar. Stopila je do njega, ko je delal skice za posamezne figure in ga vprašala: »Gospod, kateri svetinik bo to?« Slike wels nichi (jz ne vem nič) je odgovoril slikar. »O sveti!« (svetiniht, prosil za nas,« je pripomnila na-

SAR

Major Mičovič prvi dosegel II. kategorijo

V zadnjih dveh tednih so na šahovskem turnirju za II. kategorijo odigrali zadnja tri kola, toda zaradi prekinjenih in odloženih partij turnir še ni zaključen. Medtem, ko je bilo stanje na vrhu table še nejasno in to predvsem zaradi številnih prekinjenih ter odloženih partij, se je sedaj že precej razjasnilo. Major Mičovič je prvi odigral vse partije in tudi prvi dosegel normo 7 točk za II. kategorijo. V zadnjih kolih je re-

miziral s favoritoma dr. Goležam in Sitarjem, z zadnje imenovanim šele v 9-urji borbi, čeprav je bil Sitar nekoliko boljše. Od desetih partij, kolikor jih je odigral, je Mičovič le štiri remiziral, vse ostale pa je dobil. Z osmimi točkami si je osigurano od prvih mest. Naslednje mesto zavzema dr. Golež. Tudi dr. Golež je resen kandidat za eno prvih mest, potrjuje II. kategorije pa mu je že zagotovljena. Prekinjeni partiji z Medicem in Finkom sta mu prinesli dve čeli točki, kar bo dovolj za II. kategorijo. Tretje mesto zavzema Škerlj. Nihče in tudi sam ni več računati, da bi dosegel II. kategorijo, kajti po šestih remijih ne bi smel izgubiti niti pol točke. Toda vse take računa je postavil na glavo. Zadnje zmage in pa boljše položaj v prekinjeni partiji z dr. Goležem mu dajeja še veliko upanja, da bo nadoknadil, kar je preje zapravil. Sitar je vsakakor največji tekmeč za naslov prvaka turnirja. Ima sicer šele pet točk, toda razen dr. Goleža same slabše nasprotnike. Vredno bo odločilna partija z dr. Goležem, ki bo odigrana še ta teden. V zadnjih kolih je precej nazadoval Fink, ki ima še dve odloženi partiji, prekinjeno partijo z dr. Goležem pa je izgubil. To mu je prvi poraz, toda še vedno ima upanje na II. kategorijo. Šesto mesto zavzema Medic, ki je odigral že vse partije. Zadnji deli table pa zavzemajo Kotnik, Japelj, Ljčina in drugi. Njihov vrstni red bodo odločile šele odložene partije.

Po računih je sedaj še vedno pet kandidatov za II. kategorijo, to je prvih pet na tabeli, toda s porazom Finka se je število nepremaganih skrležo na štiri. To so vodeči Mičovič, dr. Golež, Škerlj in Sitar.

Pred zaključkom turnirja je stanje naslednje: Mičovič 8 točk, dr. Golež 6 (eno prekinjeno in dve odloženi), Škerlj 6 (ena prekinjena), Sitar 5 (ena prekinjena in tri odložene), prof. Fink 5 (3), Medic 4 točke, Kotnik 2 in pol (3), Ljčina, Japelj 1 in pol (3) itd.

Začetek turnirja za III. kategorijo bo v torek, 3. novembra ob 20. Sadržiti! Prijavite se pri tov. Mihelinu.

M. F.

Opombe k živinorejskim razstavam

Prizadevanja OLO in Okrajne zadrzne zveze v Novem mestu tar živinorejskih odsekov kmetijskih zadrug so rodila sadove: razstavo goveje živine 20. septembra na Grmu pri Novem mestu in 27. septembra v Ambrusu pri Zagradcu. Strokovne ocenjevalne komisije so vsakemu razstavljalcu natančno orisale prednost in pomanjkljivosti razstavljenе živine. Strokovnjaki so tudi ostalim obiskovalcem razstav predložili pomanjkljivosti naše živinoreje. Če hočemo biti pravični, moramo priznati, da je vzreja silovirjave govde vse bolj uspešna, vendar pa je do čistokrvnih plemenskih živali še dolga pot. Vsa živina je ocenjena le v drugo in tretjo skupino, zato se bo morala do prihodnje razstave tako izboljšati, da jo bomo lahko ocenili že v prvi in drugi razred. Izboljšala pa se bo le, če jo bomo znali negovati. Kako?

Najpreje moramo urediti hlev, da bo v njih snaga in da bo pritakalo vanje dovolj svetlobe. Stene hlevov moramo ometati in pobeliti ter tla izravnati, da ne bodo pod zadnjimi nogami živine jame, polne gnojnice. Če je le mogoče, položimo za stajo po tleh debele deske, da se bo gnojnica laže odtekala. Vsa okna in lince v hlevih morajo biti čiste in dovolj velike, da bodo puščale zrak v hlev. Pajčevino moramo na stenah in po stropu večkrat ometati.

Večina razstavljenе živine, posebno v Ambrusu, je imela vzbočene (ribje) hrbtnice, kar je posledica visokih jasl. Pri iztegovanju po krmni se kosti lopaticе stiskajo in živina dobi ozek hrbet in ozek prsni koš. Pri paši ali kadar se živina hrani iz nizkih jasl pa se nasprotno plečne lopatice razširjajo in pleča ter prsni

koš postane bolj široka in globoka. Povsod po svetu, kjer redijo plemensko živino, jo hranijo iz nizkih jasl, zato je njihova živina globokoga, valjastega trupa.

Ce so hlevi lepo urejeni in suhi je živino lahko snadžiti. Razstave pa so pokazale, da so živinorejci snadžili živino šele en dan prej, kot so jo prignali na razstavljeni prostor, namesto, da bi jo čistili vsak dan. Živino ne čistimo samo zaradi tega izgleda, ampak predvsem zato, da z nogo kože pospešujemo krvni obtok in kožno dihanje. Mehka koža z gladkimi dlakami, je znak dobre mlečnosti. Morda bi kdo mislil, da ni treba negovati parklje. Toda nasprotno. V slabih hlevih rastejo parklji preveč v acopatih, tako da se celo križajo. Zato ni čudno, da živina švedrasto ali sabljusto stoji. Da bomo te napake odpravili, je treba vsaj na vsakega pol leta živino, ki je v hlevih, peljati h kovaču, da parklje pravilno obstriže. Na paši in pri vprežni živini se parklji sami obrusijo. Napaka je tudi, da mlade telice, ki smo jih zgodaj odstavlili, prežgodaj pripuščamo. Blike moramo čimveč pasti in imeti na prostem, da se utrdijo. Vprežni bikji drugje po svetu dočakajo do 10 let starosti. Na Holandskem sem videl bika, ki je bil 1000 kg težak in je imel že 1800 glav potomstva, pa je vendar še vedno uspešno plemeni. Seveda, bil je stalno vprežen ali pa na paši. Biki, pravilno rejeni, so šele v šestem letu starosti popolnoma razviti in plemensko zreli.

Zivinorejci bodo morali imeti na razpolago vnaprej čim več rodovniških podatkov in voditi točno mlečno kontrolo. Rejec, ki mu je krava v osemnajstih letih rodila 11 telet in dala po 2500 do 3000 litrov mle-

ka letno, je dosegel z vzrejo uspeh in je lahko ponosen na svoje delo.

Zivinorejec ne sme odprodajati najbolje živine. Seje ko bo imel poln hlev potomstva te odlične živali, naj jo odproda.

Ce hočemo dosegati lepše uspehe pri vzreji živine, moramo sejati več črne in nemške detelje in več lucerne ter več ovsa in lanenega semena. Eno leto stari bikji bi morali tehtati 280 do 300 kg, a telice 250 do 280 kg, če jih hočemo uvrstiti med plemensko živino. Na Grmu tehtajo eno in pol leta stare telice 350 do 400 kg.

Kazen za nakupovalca

Potrošniška mrzlica je hudo zagrabilala tudi nekatere sebičneže v črnomalskem okraju, ki so imeli denar in so si predstavljali, da bodo že čez nekaj dni trgovine prazne. Okrajno sodišče v Metliki ima polne roke dela. Zaradi kršitve zakona 228 drugi odstavek je kaznovana poslovodkinja iz Preloke z dvema mesecema zapor., ker je prodala Dragu Babiču 300 kg moke. Babič Drago, obrtnik iz Vinice je kar dvakrat nakupoval, prvič 9. oktobra 300 kg moke, a 12. oktobra 120 kg. S sebičnostjo, ki posebno v teh resnih dneh nikakor ni utemeljena, je oskodoval ostale potrošnike in bo zato sedel 7 mesecev.

Tudi Kristini Macele iz Gorincev pri Semiču se je zahotelo zalog, čeprav ima obsežno posestvo in pridelala letno do 20 mernikov pšenice. Kupila je 240 kg moke, 50 kg sladkorja, za kar je dobila 5 mesecev zapora.

V nekaterih beločrnskih trgovinah še ne vedo kaj je red. Suštaršič Jože, poslovodja KZ Strekljavec je 17. oktobra prikrl 34 kg sladkorja, da bi ga prodal Janezu Golobiču, očetu prodajalke. Sladkor je prikrižal tudi Anton Pečaver, poslovodja Splošnega trgovskega podjetja Semič. Zatajil ga je 7. oktobra in sicer 93 kg, tako da ga je lahko prodal Kristini Macele. Tudi Alojz Skolber, poslovodja KZ Vinica ne pozna zakonov. Prav on je prodal 120 kg moke Dragu Babiču, a zase jo je shranil 70 kg. Proti vsem omejenim je uveden kazenski postopek.

GOSPODARSKI KOLEDAR 1954

bo izšel iz tiska pravčasno. Zato je le še nekaj dni čas za naročilo reklamnih oglasov in vrstitev naslovov gospodarskih organizacij v seznam, ki bo objavljen v tem koledarju.

Državna gospodarska podjetja in obrati, podjetja in obrati združenih in družbenih organizacij, obrtne in nabavno prodajne zadruge, kmetijske zadruge in gospodarski zavodi ter ves privatni gospodarski sektor naj uporabijo to priliko in naj popularizirajo svoje proizvode, kvaliteto proizvodov, cene in svoje usluge. Oglas v »Gospodarskem koledarju 1954« je najboljša, najcenejša in celoletna reklama!

Podjetja, ustanove, zadruge, družbene organizacije, delavci, namestniki, obrtniki, kmetje, gošpodine! Se danes naročite »Gospodarski koledar 1954«, ki je najboljši strokovni priročnik in svetovalec vsakemu poslovneju človeku. Zato priporočite v službi, v organizaciji in doma ter vsakemu znanu, naj naročijo »Gospodarski koledar 1954«. Od 15. oktobra 1953 dalje velja prednaročniška cena din 300 za izvod.

Vsa naročila pošiljite upravi časopisa »Nova proizvodnja«, obzornik napredka v tehniki in gospodarstvu, Ljubljana, poštni predal 331, (tekoči račun NB Ljubljana 601-T-160).

Pregovor pravi, da se krava pri gobcu molze. Zato naj bo v poletju živina predvsem na pašnikih, pozimi pa jo hranimo poleg suhe krmne še s korenjem in silirano krmo. Ne sejmo toliko ajde in repe, ampak raje koruzo (po ječmenu in pšenici) za siliranje, da nam bodo dajale krave tudi pozimi dovolj mleka. Na kmetijski šoli Grm molzejo krave čez zimo prav tako, kakor v poletju. Ocenjevalne komisije bodo ocenjevale živino po mlečnih značkih, negovanju, molznosti in po vtisu, ki ga bo živina naredila na obiskovalce razstav. Zato žilvinorejci — pogum!

trgovinah še ne vedo kaj je red. Suštaršič Jože, poslovodja KZ Strekljavec je 17. oktobra prikrl 34 kg sladkorja, da bi ga prodal Janezu Golobiču, očetu prodajalke. Sladkor je prikrižal tudi Anton Pečaver, poslovodja Splošnega trgovskega podjetja Semič. Zatajil ga je 7. oktobra in sicer 93 kg, tako da ga je lahko prodal Kristini Macele. Tudi Alojz Skolber, poslovodja KZ Vinica ne pozna zakonov. Prav on je prodal 120 kg moke Dragu Babiču, a zase jo je shranil 70 kg. Proti vsem omejenim je uveden kazenski postopek.

Medtem, ko se v Beli krajini pripravljajo vedno novi prostovoljci za obrambo naših nacionalnih pravic in svobode dela naše zemlje in naših ljudi, se najdejo posamezniki, ki v tem trenutku mislijo samo na svoj lastni želodec in hočejo s takim grabljenjem napraviti zmedo v preskrbi delovnih ljudi. Zato za take ljudi nobena kazen ni prestroga.

Belokranjske zadružnice in zimski tečaji

Bliža se zima s svojimi čari, ki nehotе vplivajo na razpoloženje beločrnskih žena-zadružnic. Belokranjske žene jo pričakujejo s polnimi rokami dela. Velika skrb je obleči in obuti številno dečo, da bo lahko tudi v slabem zimskem vremenu obiskovala šolski pouk. Zato želijo čimveč lepih, suhih jenskih in zimskih dni. Hkrati se pridno pripravljajo za izpolnjevanje v zimskih tečajih in razpravljanje na sestankih, v čem bi se letošnjo zimo izpopolnile in kakšna predavanja so v ta namen potrebna. S tem v zvezi mislijo tudi na izobrazbo polske mladine in tudi odrasle, ki naj bi pridobila v zimskih tečajih praktično in koristno znanje. Zato so sprejele žene-zadružnice na svoji teji sklep, ozir. predloge, po katerih bodo usmerile delo v svoji vasi.

Žene-zadružnice so se obvezale, da bodo upoštevale želje žena in deklet in v povezavi z odborom KZ, Obč. LO in SZDL sestavile tečajni program.

Med ženami in dekletii viada veliko zanimanje za prirokojevalne, kuharske, vezilne tečaje in za domačo obrt, kakor tudi za predavanja o moralni vzgoji, vzgoji otrok, zdravstvu in kmetijska strokovna predavanja.

Strokovne moči so na razpolago zlasti letos, ko je nameščena nekaj novega učiteljstva, ki je, kolikor je že znano, pripravljeno sodelovati pri tečajih s predavanji. Pripravljeni so sodelovati v Starem trgu Strokljevcu, Crešnjevcu, Metliki, Gradcu, Adlešičih, Vinici, Radovici, Dragatušu, Črnomlju in drugod. Pripravljeni smo, da bodo priskočili na pomoč tudi v

osvilih krajih, ko se bo pokazala potreba.

V Preloki želijo žene-zadružnice strokovne pomoči v vezilstvu, katero jim bo nudila strokovna višnja učiteljica. Dobro strokovno pomoč iz gospodinjstva jim je obljubila tov. iz Črnomlja. Z nanjem, ki ga bosta ti dve tovarišici prenesli na preloške žene-zadružnice, si bodo razširile obzorje v gospodinjstvu in vezilstvu. Prav tako se bodo mnogo koristnega naučile žene-zadružnice in dekleta v Adlešičih in na Vinici v prirokojevalnem tečaju, ki ga bodo organizirale poleg ostalih. V Adlešičih stremijo za tem, da se organizira gospodinjstvo-kmetijski tečaj v oddaljenem Marindolu, kjer se zadružnice in dekleta po osvoboditvi v tem pogledu niso izobrazile.

V Črnomlju so zadružnice sklicale sestanke, na katerem so sklenile, da bodo v zimi organizirale živiljski začetniški in nadaljevalni tečaj, tečaj za vezenje, pletenje, domačo obrt in gospodinjstvo-kmetijski tečaj. Žene se že pridno pripravljajo.

Belokranjske zadružnice in tudi dekleta želijo postati dobre gospodinjice in dobre matere, zato v veseljem pričakujejo zimskih večerov, na katerih se bodo naučile mnogo koristnega in lepega.

12-LETNA MATI

IN 32-LETNA STARA MATI
Italjanka Jolanda Giovannini, stara 32 let je pred dnevi postala stara mati, ko je njena 16-letna hčerka rodila otroka. Giovanninijeva se je poročila, ko ji je bilo 15 let. V Turinu pa je neka 12-letna deklica rodila nezakonskega otroka, ki je ob porodu tehtal 2,25 kg.

SMRTNA OBSODBA ŽENSKE

V Manchesteru so 18 sept. letos obsodili 46-letno Lotusc Merrfield. Obsojena je bila na smrt, ker je zastrupila svojega 79 let starega gospodarja s strupom za podgane.

82-LETNI OČE

Matični urad v ameriškem mestu Hugo je registriral rojstvo moškega otroka, katerega mati je stara 27 let, oče pa 82. »Mladi oče je bil prej vdovec in se je ponovno poročil pred šestimi leti. To je sedaj prvi otrok iz drugega zakona in oče nič ne trdi, da bi bil tudi zadnji.

ZA ZABAVO

ZAVIST
»Zakaj jočeš, Janjo?«
»Teta Rezi je padla po stopnicah.«
»Saj si ni nič naredila!«
»Že, ampak jaz nisem videl, ko je padla!«

»Kaj ti je rekel zdravnik?«
»Nič. Dal mi je nekaj za pomenje!«
»Caj ali tablete?«
»Ratun!«

Student brzojavni materi: »Pri izpitu padel! Pripravi očeta!«
Odgovor čez dva dni: »Oče pripravljen! Pripravi se tle!«

»Nehaj vendar, škoda nabojev!»

Ponosen sem, da kandidiram prav v teh krajih, kjer sem se boril

da sem kandidat prav v teh krajih, kjer sem se boril

V teh dneh pred volitvami potrjeni kandidati prihajajo med svoje volivce, da se seznanijo z problemi kraja in tudi z ljudmi. Zlasti ing. Jože Levstik, kandidat novomeškega okraja za Zvezno ljudsko skupščino se skoraj vsak dan mudi v posameznih krajih novomeškega okraja. Čeprav so mu problemi vse Dolenjske dobro poznani, je še vendar toliko stvarni, o katerih se je treba pogovoriti z volivci in jih tudi seznaniti z gospodarskimi in političnimi problemi doma in v svetu.

Tudi tovariš Franc Krese - Coban, ki je kandidat za sektor Trška gora, Trebešno, Mokronog in Mirna peč, vedno prihaja med volivce. V nedeljo, 25. oktobra zjutraj je imel sestanek v Otočcu, katerega se je udeležilo okrog 100 ljudi. Uvodoma se je volivcem zahvalil za zaupanje in poudaril, da je ponosen na to, da je kandidat prav za te kraje, kjer se je med vojno boril proti vsem sovražnikom, skupno s prebivalci in borci iz teh vasi. Lepo po domače je nato udeležencem zborovanja povedal splošne državne probleme, zlasti tržalski problem z ozirom na zadnje dogodke, volivci pa so njega seznanili z različni krajevnimi, odnosno občinskimi problemi, kot je elektrifikacija gornjih vasi, gradnja mostu čez Krko in drugi. Tovariš Krese je tudi obljubil, da bo v dneh do volitev obiskal po možnosti vse

vasi v svoji volilni enoti in imel sestanke z ljudmi. Čeprav je težji invalid se bo potrudil, da se bo še pred volitvami čimbolj seznanil z vsemi volivci. Podobne sestanke in razgovore z volivci bodo imeli tudi ostali kandidati novomeškega okraja.

Nagradni natečaj

Da bi postalo glasilo okrajnih odborov SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto »Dolenjski list« še vernejši odsev vsega gospodarskega političnega in kulturnega življenja vseh treh okrajev.

RAZPISUJEMO

nagradni natečaj. Želimo predvsem kratkih vesti z vseh področij družbenega življenja, več prispevkov za Popotnega Janeza, da se bo redneje oglašal, več izvirnih domiselskov in humorja ter kratke črtice iz današnjega življenja. Prispevki naj bodo kratki, dogodki in vesti napisane, kar se da zgledno. Vse objavljene prispevke bomo honorirali, hkrati pa bosta ob Novem letu dva najmlajšijevša dopisnika nagradjena s knjižnima nagradama, in sicer

I. nagrada — Vladimir Dedijer: Josip Broz-Tito prispevki za življenjepisa.

II. nagrada — Knjiga: Svet humorja in satire.

Dopisniki, ki se bodo udeležili nagradnega natečaja, se naj podpisujejo s polnim imenom, navajajo svoj točen naslov in naj prilagajo svojim dopisom listke z napisom: Za nagradni natečaj. Uredništvo

prsih. Govoril je z volilim glasom, kakor da govori iz zaprte krste. — — —

Skrizlja se! Kam? Hišo so že obkoljevali Italijani in na zaklenjene vežne dveri je od zunaj nekdo udaril s puškinim kopitom s tolikšno silo, da so zaprta vrata zaječala v tečajih. Udarec ja zabobnel in se razlegal v dolgi, ozki veži, kakor da bi v resnici zlobna roka potolkla po zabiti krsti.

Tižje je prijel strica Jurija za tresočo se roko in se po lestvi pogajal na podstrešje. Starec je komaj preplezal tistih pet, šest lestvenih klinov, kajti nogo so mu klecale od strahu. Ko sta stopila na podstrešje, je Tižje potegnul za seboj lestvo in zaprl vrata na podstrešje. Vrata, vdolana v stropu vežice, so bila lesena in pobeljena kakor strop. Težko je bilo razločiti v temačni, ozki vežici, da je tod odprtina na podstrešje, posebno še, če k zidu ni bila prislonjena lestva.

Zdaj je gospodinja že odpirala vežna vrata. Z naperjenimi puškami v rokah so se fašisti vsuli v hišo. Preden bi se človek ozrl, je nastalo v kuhinji, družinski sobi in dedovi kamri takšno razdejanje, da ni nobena stvar več ostala na svojem mestu. Vojski so premetavali posteljnino, nasilno odpirali omare in stikali po vseh kotih, po vseh predalih.

Kaj so iskali? Orožje! Municija! Partizanske letake! Vse to so iskali, a ničesar niso našli.

V kotu pri kmečki peči se je stiskala gospodinja Bara. Zraven sta bili teta Neža in hčerka Danica. Trepetale so od nepojmljivega strahu, ki so ga zanesli podivjani tuji vojskaji v hišo, kjer so še pred petimi minutami ljudje mirno spali.

Ded je stal ob mizi. Ni bilo časa, da bi se obul. Nataknil si je ponošene copate in v samih hlačah in srajci je z dvignjeno glavo motril vse to divje početje. Nobene ni zinil. Cemu tudi? Saj bi ga v vsesplošnem kriku vojakov, ki so kakor stekli volkovi planili v hišo ter ropali, tudi nihče ne slišal.

Tako se je ta čas dogajalo po vseh hišah v Dobravcih. V vse bajte so vdrli nasilni vojskaji, vse hiše so obkolili in še je sredi vasi ob vsakem kalu stalo toliko vojaštva, da ga Dobravčani še niso videli ne prej ne poslej.

Vrata v kovačnico so nasilno vlomili in se zapodili v kovačijo.

Kmalu zatem se je pred kovačnico zadržal z močnim glasom komandant fašistične kolone:

»Fabbro!«
Se trije vojskaji so se zapodili v Starihovo hišo, da bi izvršili častnikovo povelje. Eden od njih je bil tolače, ki je gladko govoril slovensko.

»Ste vi kovač?« je pokazal s prstom na deda, ko ga je zagledal v družinski sobi, stoječega ob mizi. Pokimal je, a odgovoril ni niti besedice.

Zgrabil so ga in surovo sesuljali pred kovačnico. Tamkaj je ob nakovalu stal fašistični komandant in s satanskim nasmehom na licih in z zlobnim ognjem v črnih očeh premeril deda od nog do glave. V roki je držal preščipljeno verigo. . .

Dedu so klecnila kolena. Sesedel bi se od groze, bi ga neusmiljene roke še vedno ne držale. Prestrašeno se je zagledal v dva dela preščipnjene verige, ki jo je bil sinoči snej z zapetij pobelega učitelja Potočnika.

Zavladal je molk. Mučen molk. Kratek molk, a

vendar prekratek, da bi se zmedeni stari kovač znašel in v sebi uredil ter usmeril natok misli, ki so preplavljale njegovo zavest. Kratek molk je bil to, a vendar dovolj dolg, da so oprezujoči fašisti uganili vse, ne da bi jim bilo potrebno še posebej razlagati, kako je fašistična veriga zašla v dobrihško kovačnico.

Ubogi, ubogi ded! Le kaj si mislil, da si sinoči pozabil odstraniti ta neizpodbitni dokaz sokrivde za Potočnikov pogeb? Zmerom si bil tako zelo previden, da nisi najbližji sosed ni vedel za tvoje sodelovanje s partizani. Kaj se je sinoči zgodilo s teboj? Kje sta ostali tvoja previdnost in čuječnost? Ali te je mogoče nenadno srečanje z vkljenjenim učiteljem zares tako razžalostilo in zbevalo, da si pozabil skriti ta dva koščka verižice in ju pustil ležati na ugasmem vognju, kamor sta odpadla, ko si opravil svoje delo usmiljenja in dokazal, da znaš biti človek, ki se znažde v nesreči, iskreni tovariš? Ali si mogoče mislil, da bo čas pospravitvi to malenkost, jo zavreči ali zakopati to nesrečno nemo pričlo, ki te je zdaj izdala, drugo jutro, ko bo sinil izza Gorjancev nov dan? Prepozno, dedek, prepozno! Saj vendar vidiš, da tu ni mogoče ničesar predrugačiti, spremeniti. . . Tuji častnik južnjaškega obraza in podganje črnih oči se ti s hudobnim, a samozadovoljnim nasmehom na negovanih licih reži nasproti. Očividno je zelo vesel, da te je prehitel, presenetil, ujel v precep, tebe, previdni ded, ki si se doslej vselej ravnal po modrosti: Pripravljen biti — to je vse! Glej ga, poslanca smrti v jeklenem šlemu! V roki drži verižico, prav pred nosom ti pozvanja z njo. Pozvanja kakor s navčkom. Prepozno, dedek, prepozno!

LOJZE ZUPANC:

13

VELIKI DNEVI

Povest

Da, tista tiha noč je bila mir pred viharjem.

Naslednji dan so navsezgodaj vdrlj v vas fašisti. Dobravčani so se spali, ko jih je ob prvi zori prebudil žvenket orožja in topot vojakov, ki so obkolili vas, da bi niti miška ne mogla smukniti mimo njih.

Pri Starihovih je nemir na vasi najprej prebudil gospodinjno Baro. Bosa in na pol oblečena je pohitela k oknu. Okrog kovačnice so se že zbirali tuji vojskaji v silovolenih šlemih in s puškami, pripravljenimi na strel, v rokah. Zadrževala je od temena do stopal in zaječala. Preplašeno je pogledala deda, ki se je bil prav takrat prikazal med vrati svoje kamre.

»Gorje nam, dedek! Je zastokala. »Zdaj je konec vsega. Tukaj so. . .«

Ni ji odgovoril. Planil je bos in za silo oblečen k postelji ter prebudil brata Jurija.

»Ne smejo te dobiti tukaj! Na mestu te bodo ubili, če bodo videli, da nisi šel domov na Okljuko, ampak v Dobravce. Brži! Italijani!«

Potlej je stresel še spečega Tižčeta.

»Vstani! Je zakričal. »Skrizlja se s stricem Jurjem! Izginita! Brži! Brži!«

Govoril je s čudnim glasom. Samemu sebi je prisluhnil, če je to v resnici njegov glas, ki se mu je trgaj iz grla, kjer se je nabirala spet tista nadležna kepa, ki človeka duši, ki mu tlačja srce, da zamira v